

BARIŞ

YIL: 1 — SAYI: 2 POLİTİKA FİKİR SANAT 1 MAYIS 1950

İrtica ve Mânası

İnkilâp tâbirinin bayağılaştırıldığı, soysuzlaştırıldığı bir devirde irtica kelimesinin mâna değiştirmesine şaşılmaz. Garip olan şu ki, sosyal hayatın özüyle değil, dış yüziyle ilgili her üstünkörü değişikliğe, basit bir reform bile sayılamayacak her idarî tedbire derhal bir «inkilâp» etiketi yapıştırıldığı halde irtica tâbirinin ifade ettiği mâna büsbütün daraltılmış asıl medlûlünden uzaklaştırılmıştır. İrtica, şimdiye kadar, inkilâbın veya esaslı sosyal reformların getirdiği müesseseleri ortadan kaldırmak, inkilâbı doğuran ve besliyen fikirleri, şiarları unutturmak yolunda girişilen mücadeleyi, gerilik kuvvetlerinin mücadelesini ifade ederdi. Dünya edebiyatındaki mânası yine de budur. Fakat bugün bizde yayına hâkim temayül onun bu mânasını unutturmak istikametinde bir yol tutmuştur. Siyasi irticadan bugün hemen hemen hiç bahsedilmiyor. Bu temayüle göre irtica ancak dinde bahis konusudur; irticaın siyasetle ilgisi dinin siyasetle ilgisi dışında tasavvur edilemez. Böyle olmakla beraber bugün dinin nüfuz ve tesirlerini sosyal ve siyasi müesseselere serbestçe yaymasına müsaade edilmesi nedense bir irtica sayılmıyor. İrtica bugün sadece dinin dış yüzünü, şeklini ilgilendiren bazı kanunî ve idarî tedbirlerin ihlâli mânasına geliyor. Gazetelerin iri puntolarla «tehlike işareti» vererek belirttikleri irtica işte bu irticadır.

Millî inkılâbın ana vasfını teşkil eden emperyalizm düşmanlığı bugün kuru bir lâf telâkki ediliyorsa, karşılığı babalarımızın, kardeşlerimizin kanlariyle ödenmiş olan siyasi ve iktisadî bağımsızlığımız yabancılara bir buket gibi takdim edilmişse bu bir irtica değildir. Demokrasi dâvasının hakiki kahramanının, Türk işçisinin, Türk köylüsünün hürriyet ve demokrasi haklarından bugün nasibi yoksa, onun nasibi ancak şiddet ve baskı politikasının hedefi olmaksa bu bir irtica değildir. Harb kundakçılığını, millî ve dinî besliyecek her şey rağbette ise, lâyıklık prensipleri unutulmuş, din yeniden mekteplere, üniversitelere sokulmuşsa bu bir [illegible]tica değildir. Fakat, meselâ, kanunî yasaklık [illegible]nüz kaldırılmadığı için, güneşliksiz bir serpuş [illegible]mek, yahut «Tanrı uludur» diyecek yerde [illegible] arapçasını söylemek bir irticadır. Bil[illegible] belki bu da bir irticadır. Fakat şüphe [illegible] irticaın en büyük tehlikesi, bu veya [illegible]asında, bu veya şu olayın şeklinde [illegible] siyasî ve manevî müesseselerin [illegible]

(Devamı 11 inci sayfada)

Harbı Kimler istiyor?..

Üçüncü sahifede okuyunuz

Onbeş Günün Olayları

Yunanistanda:

Liberal Parti Lideri Venizelos'un Amerikan büyük elçisinin zoruyla kurmağa çalıştığı hükûmet yürümemiş, bu kere kabineyi kurmak yetkisi General Plastiras'a verilmiştir. Plastiras'ın kurduğu kabine Tito Yugoslavyasiyle anlaşma zemini hazırlamaktadır.

✶

İngilterede:

Geçen yaz Kanada denizcileri anlaşmazlığını destekliyerek Londradaki liman grevini idare eden üç liman işçisinin işçi sendikasından çıkarılmasını protesto maksadiyle 6000 liman işçisi greve başlamışlardır.

Bu durum karşısında hükûmet asker kullanarak tahliyeyi yapmağa çalışmaktadır. Londra limanı bu grev yüzünden felce uğramış, gıda maddeleriyle yüklü 89 gemiden 35 inde çalışma tamamen urmuştur.

İngiliz hükûmeti son aylar zarfında Türkiye, Mısır, İran, Irak, Haşimî Ürdün ve Suudi Arabistan'a (mahdut sayıda!) silâh sattığını açıklamıştır.

Aynı zamanda Dışişleri Bakanlığı müsteşarı E. Davies İsrail'e silâh teslimatı hususundaki yasağa devam edildiğini açıklamıştır.

★

Birleşik Amerikada:

Son maden kömürü işçilerinin grevi işçilerin zaferiyle neticelenmiştir. İşletme sahipleri gündelikleri yüzde yetmiş arttırmayı ve işçi tekaüt sandığına yatırılan aidata da istihsal edilen kömürün beher tonudan % 10 eklemeyi kabul etmişler ve bu iki hususu belirten uzlaşmayı imzalamışlardır.

Birleşik Amerika Akdeniz bölgesinde deniz üsleri teminine çalışmaktadır. Amiral Sherman ve General Collins'in son zamanlarda bu bölgede yapmış oldukları cevelânın böyle bir gaye güttüğü söylenmektedir.

Geçen Yıl Nuhun gemisini aramak bahanesiyle Türkiyede araştırmalar yapan Doktor Smith'in bu yıl da yanına aldığı 12 kişilik bir kafileyle Ağrı ya tırmanacağı bildirilmektedir.

Evening Star gazetesi Birleşik Amerika'nın Siyam'a on milyon dolarlık, Fransız idaresindeki Çin Hindine (Bao-Day hükûmetine) on beş milyon dolarlık silâh ve malzeme verdiği bildirilmektedir.

Holivutta aşağı yukarı bütün film stüdyoları 3 üncü dünya harbi hakkında hayali filmler çevirmektedirler. Stüdyolar filmlerin konularını gayet gizli tutmaktadır.

Howard Fast'ın dâveti:

Dünya çapında bir şöhrete sahip olan romancı Hovard Fast, Mrs. Roosevelt'i Nevyork'da yapılacak bir konserde Robeson'un yanında yer almıya dâvet etmiştir. Bu konser «Peekskill»de zenci aleyhtarlarının yaptığı bir nümayişte zarar görenlere yardım için tertip edilmiş bulunuyordu. Mrs. Roosevelt, Fast'ın dâvetine henüz hiçbir cevap vermemiştir.

Marcantonio'ya karşı cephe:

Evvelce de birçok kere tecrübe edildiği gibi bu yılda Nevyork'un 18' inci seçim bölgesinde Cumhuriyetcilerle Demokratlar müşterek hareket etmeyi kararlaştırmışlardır. İki partinin bu bölgede birleşmelerinin gayesi İşçi mebuslardan Vito Marcantonio'yu seçtirmemektir. İşçilerin bu mücadeleci mebusunu kazandırmamak için bundan önce yapılan teşebbüsler hep boşa çıkmıştır.

California:

California Üniversitesi dokuz aydan beri öğretim üyeleri ve müstahdemlerden sadakat yemini toplamıya çalışmaktadır. Geçen ay idareciler 6 oya karşı 12 oyla herkesin 30 Nisana kadar bu yemini etmesini aksi takdirde istifa ederek çekilmelerini istedi. Bunun üzerine Fakülte öğretim üyeleri topyekûn çekildiler. Öğretim üyeleri bu sadakat yemini isteğinin akademik hürriyeti baltaladığını ileri sürerek 1 muhalife karşı 300 oyla herhangi bir zor karşısında derhal istifa etmek kararını aldılar.

Robeson Radyoda konuşturulacak mı?

Mrs. Roosevelt ile oğlu Elliott «National Broadcasting Co.» televizyonlu programında «Amerikan siyasî hayatında zencinin rolü» mevzuunda bir konuşma yapmak için üç kişi seçtiler. Bunlar Nevyork mebusu Demokrat Adam C. Povvel Jr., Mississippi mebusu Cumhuriyetci Perry Hovvard ve Terakkiperver parti sekreterlerinden Paul Robeson'dır. Böyle bir konuşmanın yapılacağı haberi derhal reaksiyoner basında derin tepkiler uyandırdı. «Journal - American» gazetesi böyle bir konuşmanın lüzumsuz olduğunu, Robeson'un konuşturulmamasını istedi. NBC'nin ileri gelenleri böyle bir konuşmaya taraftar olmadıklarını açıkladılar. Mürtecilerin, kışkırttıkları bu çirkin hareketler karşısında Elliot Roosevelt «Robeson'un konuşmasının işleri karıştırabileceğini» söyledi. Mrs. Roosevelt de Robeson'u dâvet edişinin yanlış anlaşılmış olduğunu ileri sürdü. Bu zaman zarfında boş durmayan bütün terakkiperver unsurlar da kanuni yollara başvurarak Robeson'un konuşturulmasının teminini istediler. Bu arada Nevyork İşçi mebusu Vito Marcantonio, söz hürriyetine bu şekilde tecavüz edilmesinin tahkikini isteyen bir önergeyi Meclise vereceğini bildirdi. Marcantonio «büyük sermaye sahipleri radyoyu kendi kârları için bir vasıta olarak kullanamazlar, bu gibi hareketlere asla müsaade etmemeliyiz» demiştir.

★

Arap memleketlerinde:

Kahirede toplanan Arap Birliği Kongresinde Suriyeyi temsil eden heyet erkânından Dr. Mâruf Devalibi bir kaç gün evvel (El-mısri) gazetesine verdiği bir demeçte: «Amerika Arap memleketlerini İsrail'le sulh yapmağa zorlamaktadır. Bu hareket âdeta Arap memleketlerini zorla yahudileştirme hareketidir. Amerikanın bu tazyikinden kurtulmak için Arap memleketlerinin Sovyetler Birliğiyle bir saldırmazlık paktı imzalamaları lâzımdır» demektedir.

Ürdün, bütün Arap memleketlerinin muhalefetine rağmen Filistin Arap bölgesini ilhak etmiştir.

Bu ilk işinde de İslâm memleketleri enternasyonol'i gibi bir Anglo-Amerikan parmağı sezilmektedir. Bu ilhak karşısında Ürdün'ün Arap Birliğinden çıkarılacağı söylenmektedir.

Suriye ve Lübnan başkentlerinde son 15 gün içinde bir takım hâdiseler olmuş, her iki başkentteki Amerikan elçiliklerine bombalar atılmıştır. Suriye Başbakanı Halit Azım Amerikan Orta Doğu siyasetinin verdiği demeçte ,İsrail lehindeki Arap âlemindeki bu gibi huzursuzluklara yol açtığını ve bu durum devam ettiği takdirde Suriye Ekonomi Bakanı Dr. Eldavalibi'nin görüşünün Arap âlemi tarafından benimseneceğinden korkulmaktadır.

✶

Almanyada:

Batı Almanya Başbakanı Adenauer'in 18 nisanda Berlinde yaptığı siyasî bir mitingde Nazi Almanyasının millî marşı olan «Deutschland Über Alles» i söylemeğe mitingde bulunanları dâvet etmesi büyük karışıklıklara yol açmış, Berlin Şehir Meclisi üyelerinden olan Sosyal Demokratlar protesto makamında toplantıyı terk etmişler, müttefik askeri komutanları da ayağa kalkmamışlardır.

Batı Almanya hükûmetinin kazanç vergilerini indirmesine dair olan son kararı müttefik askeri valileri tarafından (İngiliz - Amerikan - Fransız) protesto edilmiştir. Bu kararın Marşal Plânını zaafa uğratacağı bildirilmektedir.

★

Memleketimizde:

23 Nisan Millî Hâkimiyet bayramı kutlulanmış, son Meclis kapanırken geri alınan Af Kanununun bu millî bayramımız münasebetiyle çıkarılması hususundaki zayıf ihtimaller de tamamen suya düşmüştür.

Seçimlere girmeğe hazırlanan C. H. P.; D. P.; ve M. P. aday listelerini neşretmişler, bağımsız aday sayıları da her vilâyette gülünç rakamlara yükselmiştir. Bu üç parti de aralıksız propaganda mitingleri yapmalarına rağmen iktidara geldikleri takdirde ne gibi bir programla memleketi idare decekleri ni bildirmemekte ve söz ayağa düşmüş bulunmaktadır.

FRANSADA:

Fransız Kabinesi Fransa Atom Enerjisi Programı Yüksek Komiseri Joliot-Curie'yi bugün vazifesinden azletmeğe karar vermiştir. Bu kararın hangi tarihte tatbik mevkiine konulacağı açıklanmamıştır.

BELÇİKADA:

Kralın memlekete dönmemesini istiyen Belçika halkı, son günlerde Kralın Van Zeelan vasıtasiyle yaptığı, Belçikaya dönüp oğlu veliahtı kendi tahtına geçirdikten sonra tahttan vazgeçeceğine dair poletik manevrayı kavramış ve bu oyuna âlet olmamak için Hristiyan Sosyal Partisi liderinin parlâmento kurmak teşebbüsünü boşa çıkarmıştır.

YUGOSLAVYADA :

Bros Tito yakında Atinaya bir el-
çi gönderileceğini ve Yunanis
dostane münasebetler kurul
son beyanatlarından birinde
miş ve Batı demokras
ve iktisadi münasebe
çe gelişmekte olduğ
kabil komşusu
memleketleriyle
kesilmiş olduğunu

Harbı Kimler istiyor?

Bütün hazırlıklar bir harbe doğrudur. Bu harbin önüne geçmek için bütün dünya milletlerinde bir uyanıklık başlamıştır. İngilterede, Fransada, Meksikada, Stokholmda, 1948 denberi toplanmakta olan Barış Kongreleri, yapılan barış kampanyaları ve nümayişleri insanlığı bu müthiş, bu muazzam felâketten kurtarmak esasına dayanmaktadır.

Harbı yazırlıyanlar kim olursa olsun, ileri düşünceli, barışı ve millî istiklâllerini seven insanların bu harp hazırlıklarına karşı yalnız ferdî bir müdafaa insiyakı değil, tarihî bir mesuliyetleri vardır.

26 Haziran 1945 de Birleşmiş Milletler anlaşması imzalandığı gün bütün dünya milletleri artık barışa kavuşacaklarını zannetmişlerdi. Harpten yorgun çıkan milletler için bir III. ncü dünya harbinin düşünülmesi bile tüyler ürpertici bir kâbustu.. Fakat Birleşmiş Milletler anlaşmasının daha mürekkebi kurumadan emperyalist devletler arasındaki sömürge kavgaları ön plâna çıktı. Daha harb içinde mağlûp Fransanın, Almanyanın, İtalyanın, Japonyanın müstemlekelerini aralarında paylaşan galipler, Birleşmiş Milletler anlaşması ile bu müstemlekeler üzerindeki bazı haklarından fedakârlık yapacaklar gibi göründüler. Gûya kendi kendilerini idareden âciz olduklarını iddia ettikleri bazı müstemlekelerin idaresini «Mukaddes tröst» ismini verdikleri ve Birleşmiş Milletlerin nezareti altında bazı devletlerin idaresine verdiler.

Birleşmiş Milletler anlaşmasının 73 üncü maddesi şöyle diyordu:

«Ehalisi kendi kendini idare için tam tedbirleri alamıyacak olan milletlerin idaresi mesuliyetini üzerine alan ve Birleşmiş Devletler anlaşmasına imza koyan devletler, idarelerinde bulunan milletlerin menfaatlerine hizmet etmeyi taahhüt ederler.»

Kendi topraklarında hür, istiklâline sahip olarak yaşamak için kanlarını dökmekten çekinmiyen müstemleke milletleri, bu hâmi efendilere vesayet istemediklerini kanlı kıyamlarla bildirdiler. Fakat kurtulmak istemiyenleri ille kurtarır görünenler bu millî kurtuluş mücadelelerine silâhla karşı koydular. İngilizler Malaya'da; Holandalılar Endonezya'da; Fransızlar Viet - Nam'da; İngiliz ve Amerikalılar Çin de, Pasifik adalarında, Afrikada istiklâl istiyen milletlere karşı harba giriştiler. Birleşmiş Milletlerin 73 üncü maddesinde, taahhüt ettikleri «Bu milletlerin menfaatlerine hizmet» bu milletlerin kanlarını dökmekle yerine getirildi.

Kasım 1949 da Birleşmiş Milletler toplantısında sorulan suallere İngiliz mümessilleri cevap vermekten çekindiler. Bütün İnsanlığa hürriyet ve saadet vaadeden Birleşmiş Milletler kurumu kendi nizamnamesine aykırı olan bu sömürgeci harbler karşısında kollarını bağladı ve seyirci kaldı. Fakat istiklâl savaşına girişmiş bulunan memleketlerde millî kurtuluş hareketleri durmadı. Bu sömürgelerde bir kısım derebeyleri ve Amerikan doları ile satın alınmış hanedan ve idareci zümreler ecnebi sermayesi ile işbirliği yaparak kendi halklarına karşı harbe giriştiler. Onların karşısında milletin ekseriyetini teşkil eden; köylü, tüccar, san'atkâr, işçi, entellektüel bütün bir millet Millî Kurtuluş için harbe devam ettiler. Çinde olduğu gibi Asyanın daha bir çok memleketlerinde bu istiklâl mücadeleleri zaferler kazanarak devam etmektedir.

Müstemleke hâkimiyetini kaybetmekte olan garp emperyalistleri kurtuluşu ancak Amerikanın himayesine sığınarak yeni bir harb hazırlamakta buldular. İkinci Dünya Harbinden yorgun çıkan Avrupa kapitalistleri memleketlerindeki iktisadî buhranları karşılayamıyacak vaziyette idiler. Memleketleri dahilindeki işsizlik, içtimaî sefalet karşısında halk kitlelerinin halkınmalarına karşı bir baskı yapmak; mevcudiyetlerini muhafaza etmek için Amerikan sermayedarlarının kanatları altına sığınmaktan başka çare bulamadılar.

Marşal plânı, Avrupayı kalkındırmak bahanesiyle bütün Avrupa milletleri üzerinde Amerikanın hâkimiyetini kuracak bir plân olarak böylece ortaya atıldı.

İkinci Cihan Harbinde istihsal ve harb sanayii görülmemiş bir şekilde gelişen Amerika, harb sonrası devrede barış sanayiine geçerken elindeki silâh stoklarını ve harb vasıtalarını körletmekle büyük bir iktisadî buhrana sürükleneceğini anlamıştı. Böylece istihsalini Avrupa pazarlarına sürerek dünya petrollerine hâkim olmak, «Tek dünya devleti» namı altında Amerikanın dünya üzerinde hâkimiyetini kurmak için, malî ve iktisadî buhranlar içinde kıvranan Avrupaya, yardım elini uzattı. Bu yardımın ne mahiyette bir yardım olduğunu anlamak için Amerikada Wall Street'in çıkardığı kendi gazetesinin mütalâasına bakmak kâfidir. Bu

(Devamı 10 da)

1 numaralı jurnalcı, politikamızın CİNGÖZ RECAİSİ "Ulus,, da vazifesini yapıyor.

Faşizm canavarının memleketimizdeki en maruf demagoglarından, 1 numaralı harp kışkırtıcısı, körpe dimağları hırsız - polis dalavereleriyle zehirliyerek kendisine dünyalık temin eden, birbirine en zıt fikir ve ideolojiler arasında karakterine has bir suplesle mekik dokuyan, arabasına bindiğinin düdüğünü çalan, memlektimizde hürriyet ve demokrasinin kurulamaması için elinden gelen sabotajı yapan; bu sayısız hizmet ve meziyetlerinden (!) ötürü de sığındığı iktidar partisince milletvekilliği adayı olarak gösterilmek suretiyle taltif edilen şahsın ismini vermeden kim olduğunu anladınız.

20 Nisan sayılı Ulusun köşesindeki kara gömleklinin «Bakışlar» ına, bir göz atanlar 10 parmağında on karası bulunan bu adamın jurnalcılık ödevini en bayağı iftira zifosları saçarak nasıl yerine getirmiye çabaladığını tiksinti duyarak görmüşlerdir. Mecmuamızın aşikâr olan Barışçı gayesini kösteklemiye, onu kirli ve köhne iftira yaygaraları ile boğmıya yeltenen bu sunturlu harp kışkırtıcısı sabık Alman ve ye... merikan emperyalizmi avukatı şunu iyi bilmelidir ki, biz memle... z ve halkımıza zararlı bulduğumuz her şeye karşı savaşmıya ve ... münakaşa ile meselelerimizi açıklamaya azmetmiş bulunuyo... iralar ve üstü kapaklı lâflarla hakikati ört bas edemez-

...nun gibi ayak direyenlere rağmen bu ülkede de er geç

...cı demagog faşistlere ilk ve son ihtarımız karanlık ...rine bir göz atarak susmalarıdır.

BARIŞ

Harpçıbasınımız ve dünya barışı

Basınımızın, 3 üncü bir dünya harbini körüklemekte yüzde yüz menfaati olan dünya harb kışkırtıcısı monopolcu sermayenin basını ile ağız birliği ettiğine ve hattâ çok kere bu gayretkeşlikte onları geçtiklerine şüphe yoktur.

İnsanlık, harbin, sinesinde açtığı sayısız yaraları hâlâ kapatmıya uğraşırken faşizm'in methiyesi aralıksız olarak bizim gazetelerimizde yapılır.

Nazi canavarlarının ve onların kanlı suç ortaklarının tüyler ürpertici cinayetleri munis bir eda ile âdeta haklı gösterilmeğe çalışılır.

Atom bombasının bir an evvel patlatılması öğütleri sadece bizim sunturlu harb kışkırtıcısı baş-yazar ve yazarlarımız tarafından verilir.

Komşularımızla arayı bozacak haberler âdeta icad ve baş sayfalarda en büyük puntolarla ilân edilir.

Geçim zorluğu, vergilerin ağır yükü altında bunalmış bulunan halkımızın göz açmasına meydan vermemek için sürekli bir dış tehlikeden bahsedilir. Bütün sömürgeci, aksi inkilâpçı, halk düşmanı hareketler öğülür, göklere çıkarılır.

Yabancı basında çıkan ne kadar mürteci, harpçı, arabozucu neşriyat ve haber varsa yalnız onlar aksettirilir. Basınımızda; muvafığı, muhalifi dahil, dünya halklarının barış isteğinden; insanların, milletlerin kardeşliğinden bahseden tek bir satıra rastlamak mümkün değildir. Yıllardan beri bu harb kışkırtıcısı basın ve yayınımız öylesine bu konuyu parmaklarına dolamışlardır ki, dünyanın başka taraflarında barışı kurmak yolunda milyonlarca insanın bir araya gelerek müşterek bir cephe kurmuş bulunduğundan haberi olmıyan halkımızı, harbin insanlar için tabiî bir şey olduğu yolundaki faşist efsanesine âdeta inandırmışlardır.

Meydanda olan bir şey varsa o da bütün dünya halkları gibi bizim halkımızın da harb istemediği ve çoğu kısımları orta çağdaki bakımsız hali ile duran yurdumuzu imar ve yaşama seviyemizi islâh etmeyi arzuladığıdır.

Halkın bu mutlak barış isteğine karşılık basın ve radyo yayınlarımızın aşırı harb kışkırtıcılığı da gösteriyorki bizdeki neşir vasıtalarının hemen hepsi milletin öz menfaatlerini temsilden çok uzaktır. Dünya milletleri arasında sürekli bir barışın kurulacağına inanan ve bu uğurda çalışan hakikî halkçı ve barışçı bir basına ve halk kitlelerine barışın, medeniyetin devamı için asl olduğunu anlatacak ve onları zararlı, harpçi telkinlerden kurtaracak bir teşekküle şiddetle ihtiyacımız vardır.

F. SAFFET

Mavi Gözlü Dev

Habeas corpus ad subjeciendum (*)

Daha çocuktum. Fakat insan çocukken de şiirden hoşlanabilir. Ben de şiirden hoşlanan bir çocuktum. İnsanoğlu'nun 2000 senelik çilesini, aşkını ve kahramanlığını işliyen her mısra içimde yıldız-yıldız çakardı. Günün birinde bir kütüphane'de bir şiir keşfettim: «*Mavi Gözlü Dev, Minnacık Kadın ve Hanımelleri...*» Bu şiir o günedek işittiğim seslerden başka bir sesle, başka bir solukla doluydu. Burada, daha yeni, daha sağlam örülmüş örgüler, daha câzip sözler vardı. İmza: ***Nâzım Hikmet!*** Kimdi bu ***Nâzım Hikmet?*** Ben bütün büyük şairleri, ve onların bütün eserlerini tanımakla övünen güzel şiirler meraklısı çocuk ***Nâzım Hikmet'i*** tanımıyordum. Halbuki o ne kadar büyüktü! Sordum: Kimisi mânalı - mânalı başını salladı, kimisi omuzlarını kaldırdı; en cessuru: —Hapiste, dedi, 28 seneye mahkûm edildi.

Nâzım Hikmet'i sevmek kolay değildir. Çünkü: Onu sevmek bir vatanı sevmek gibidir: Kendisini müdafaa etmelisiniz. Onun için çarpışmalısınız. Onu hissetmeli, yaşamalısınız. Sevmek biraz da anlamak demek değil mi? Anlamak için de tanımak lâzım. Neyle tanıyacaksın? *Nâzım Hikmet*'in kitapları yoktu: Toplatılmıştı. *Nâzım Hikmet* antolojilerden, edebiyat kitaplarından silinmişti. *Nâzım Hikmet*'i gazeteciler, yazarlar, aktörler, şairler ve büyük halk hatırlıyor ve en korkuncu hatırlamaz görünüyordu. Sanki ortada kendisinden bahsedilmekten korkulan bir ölü mevcuttu. Ama ben, herşeye rağmen, yaşlı bir dostun kütüphanesinden, yahut da bencileyin meraklı başka bir çılgının sfarı-defterinden ***Nâzım Hikmet'i*** meçhul ve muazzam bir kıt'a gibi adım-adım keşfediyordum. Kartal kanatlı süvariler ışıkta yaldızlanan kanatlarını çarpıyorlardı. Toprak bakır, gök bakırdı. Dağ-başlarının kalın sesli sipahileri güneşin boynunu vurup kanını göle akıtmışlardı. Öte yanda kalın damarlı ellerini uzaklara kaldırmış insanlar haykırışıyorlardı. Makina, türbin, motör çalkantıları içindeydim. Duydum ki Mustafa huruç eylemişti. Sonra sokaklardan kimsesiz köylülerin, kimselerin koştuğunu duydum: Rivayet eylediler.

Okuduğum her mısra benim için yeni ve muhteşemdi. Yalnız yeni ve muhteşem değildi, üstelik şaşılacak derecede canlı, cıvıl-cıvıl ve heyecan-vericiydi. Seneler geçtiler. Seneler geçer zaten. Seneler durmayacak kadar insafsız ve ukalâdırlar.

Ben büyüdüm. Ben de şiirler yazdım. Benim şiirlerim de kendi kaderleri ve alın-ter'leri ile ortalıkta göründüler. Günlerden gün oldu kitabım çıktı. Kitabımı ona göndermek istedim. Peki ya adres?.. «Bursa Cezaevi.» Yazdığım yazacağım bütün mısraların mağnezyum gibi ateş aldığını hissettim. O hâlâ hapiste idi.

2.

Yalnız sanatçının değil, büyük sanatçı'nın da irilisi-ufaklısı olur. Kimisi yol-üstü'nde bir kilometre taşıdır, kimisi dağlar başında bir durak. Kimisinin soluğu sağlamdır ah dedi mi dağlar taşlar dayanmaz; kimisinin bileği zorludur, *Zaloğlu Rüstem* gelse karşı koyamaz. Bu şiirde de böyle. Lâkin bir de ne yanından baksan bir başka türlü heybetli görülen yapılar misali «dört-başı-mâmur» büyük sanatçı var. Bu lâfıma nokta koyun: ***Nâzım Hikmet'in*** mimarisi sağından solundan ötesinden berisinden neresinden bakılırsa bakılsın gözbebeklerimize sığmıyacak bir heybettedir.

Yüzyıllarca çerçeveler içinde çerçevelenmiş bir hendeseyi, bir aruz hendesesini, hattâ daha kabadayıcası bir vezin hendesesini bir yanardağ gümbürtüsü ile silip süpüren kimdir? 1920'lerden bu yana, kendi insicamını her mısraı ile kendi yaratmak yolunda olan serbest söyleyişli bir şiir, yeni bir türk şiiri filizlenmişse bunun tohumunu atan kimdir? Onun bazı-bazı yüksek bir çavlan nağrası halinde savrulan, bazı-bazı cöngüller gibi uğuldayan uzunlu-kısalı satırlarını hatırlar mısınız? Şiirimize taptaze ve dipdiri bir mikyas koyan o'dur. *Koni*'nin tepesinde o var: Hepimizi o tayin ediyor, ve biz onu tayin ediyoruz. Genç nesil ***Nâzım Hikmet'i*** daha da büyülten, ona sahici bir değer kazandıran mevcut tekâmül halinde bir vakıâdır.

Yalnız söyleyişi değil tabii. Söylediği şeyler de başlı-başına yeni ve mühim. Bırakın şimdi o kolayca kirletme ve karalama yolunu. Artık herşey bütün çıplaklığı ile meydandadır. Bugün bile, hâlâ orta-çağ karanlığı içinde olduğunu cümlemizin —hem de utanarak— kabul ettiği Gâzi Anadolu'muzun yürekler acısı hâlini ilk tesbit eden o muydu yoksa hececiler mi? Hani şimdi herbiri kimi meb'us kimi rahmetli olan tatlı-su-romantiği hececiler mi? Halkın geleceğe olan, iyi ve aydınlık günlere olan arzu ve inancını kim haykırıyordu? ***Nâzım.*** Türk şiirine eksiksiz noksansız, hizası hizasına bir eşyayı görüş tarzı, insanı ve âlemi kavrayış tarzı getirmiştir. Hattâ daha iddialı olarak denebilir ki, yeni görüş imkânları, yeni görüş usulleri için köprü-başları açıp geçmiştir.

Halbuki biz ne yaptık? Hiç değilse üç nesil ondan bahsedildiğini işitmedi. Kitapları ve mısraları suç sayıldı. Ölmüş olsaydı bile bu kadar korkunç bir sükût içine gömülemezdi. Yaşıyordu. Bursa Kalesi'nde, Çin'den Alaska'ya ve Ümit Burnu'ndan İspanya'ya kadar bütün dünyayı dostları ve düşmanlarıyla iliklerinde hisseden bir anten gibi yaşıyordu. Biz susuyorduk. Dilsiz ve akılsız taşlar, mapushane duvarları ve biz susuyorduk.

3.

Işıksız bir Şubat akşamı bir şair dostum bana fransızca bir dergi verdi. Şaşırdım ve sevindim. Bizim kalın duvarların arkasında boğmak istediğimiz muhteşem âlevin akisleri Paris'e vurmuştu bile: Hayatından bahseden iki satır. Daha Türkiye'de bile neşredilmemiş rübaileri. İstiklâl Savaşı Destanı'ndan birkaç parça. ***Nâzım Hikmet*** fransızca olarak da yıkılmıyacak kadar heybetli ve büyüktür. B
fransızlar da anladılar. Gün
ki ***Nâzım Hikmet***, *Sartre*'ın
elinden Şair *Aragon*'un
kadar her yerden ale
mağa durdu. Yabancı
ın, türk halkı'nın
talihsizliğinin şai

---

(1) Hapsettiğin
nı vereceksin.

Dünya Basınında Nâzım

Dünyanın sanat sever aydınları Nâzım Hikmet'in serbest bırakılmasını istiyor

FRANSADA:

13 yıldanberi hapiste çürüyen ve bu yüzden vahim bir kalp hastalığına yakalanmış olan büyük Türk Şairi *Nâzım Hikmet*, hükûmetin Meclise getirdiği Af Kanununun geri alınması üzerine 8 nisandan itibaren açlık grevi yapmağa karar vermiştir.

Nâzım Hikmet'i Kurtarma Komitesi'nin teşebbüsü üzerine aşağıdaki telgraf gönderilmiştir.

«Size karşı yapılan bu gayri insanî muameleden son derece nefret eder, kardeşçe sempatilerimizi sunar ve sizi destekliyeceğimizi temin ederiz.»

İmzalar:

Aragon, Axioti, Pierre Abraham, Georges Besson, Janine, Bouissounouse, Albert Cossery, Pierre Courtade, Francis Cremieux, Pierre Daix, Paul Eluard, Stanislas Fumet, Pierre Gamarra, Grandrey - Rety, Jacques Gaucheron, Guillevic, Paul Jamati, Renaud de Jouvenel, Jean Kanapa, Andre Kedros, Rene Lacote, Pierre de Massot, Jean Marcenac, Claude Morgan, Leon Moussinac, Henri Malherbe, Martin - Chauffier, Vladimir Pozner, Georges Sadoul, Simone Tery, Elsa Triolet, Triston Tzara, Andree Viollis Antonina Vallentin, Louis de Villefosse, Andre Wurmser.

Bu sempati tezahürüne katılmak isteyen bütün medenî cesaret sahibi kimseler protestolarını aşağıdaki adrese göndermelidirler:

Türkiye elçiliği 17, sue Breton (XVe)

Nâzım Hikmet'i Fransada tanıtmağa çalışmaktan şeref duyan ve onun haksız olarak hapiste bırakılmasına karşı protestolarda bulunan Fransız Yazıcıları Millî Komitesi; Tristan Tzara'nın başkanlık ettiği *«Nâzım Hikmet'i Kurtarma Komitesi»* nin, şairin derhal serbest bırakılması yolundaki teşebbüsüne iştirak etmektedir.

...ACARİSTANDA

...caristanda yapılan Demokrat ...çular Milletlerarası Federas...resinde alınan bir karar ...nsettin Günaltay'a tel...miştir. Bunda *Nâzım* ...ığı açlık grevinden ... belirtilmekte ve ...da mevkuf tutulma...ktedir.

AMERİKA BASININDAN:

Amerikada çıkan Daily Worker gazetesinin 14 Nisan 1950 tarihli nüshasında «Türkiyenin en büyük şairi tehlikede» başlıklı bir yazıda N. H. in serbest bırakılması için gerekli teşebbüslere girişilmesini ve devamlı protestolarda bulunulmasını istemektedir.

(22 nisan tarihli Cumhuriyetten):

Nevyork 21 (A. P.) — 10 erkek ve kadın bugün, bir Türk hapisanesinde açlık grevi yapmakta olduğunu ileri sürdükleri Türk şairi Nâzım Hikmet'taki tahliyesi lehinde Nevyork'taki Türk konsolosluğu önünde gösteriler yapmışlardır.

Grupun lideri, «Masses and Mainstream» (Yığınlar ve ana cereyan) aylık dergisinin başyazarı Samuel Sillel'dir.

BARIŞ:

Adı geçen (Yığınlar ve ana cereyan) adlı demokrat Amerikan mecmuası Mart sayısında Nâzım Hikmet'ten geniş ölçüde bahsetmiş ve şiirlerinden tercümeler vermiştir. A. P. nin hâdisenin azametini küçültmek için, Nevyork gibi bir şehrin caddelerinden birinde yapılan gösteriyi on kişiye indirmek gayretkeşliği de ne kadar gülünç kaçıyor.

═ ★ ═

Dünyanın en tuhaf mahlûku

Akrep gibisin kardeşim
Korkak bir karanlık içindesin
akrep gibisin.

Serçe gibisin kardeşim
Serçenin telâşı içindesin
Midye gibisin kardeşim
Midye gibi kapalı, rahat
Ve sönmüş bir yanardağ gibi korkunçsun kardeşim
Bir değil, beş değil, milyonlarcasın
Koyun gibisin kardeşim
Gocuklu celep kaldırınca sopasını
Sürüye katılırsın hemen
Ve âdeta mağrur, koşarsın salhaneye;
Dünyanın en tuhaf mahlûkusun yani
Hani şu derya içinde olup
Deryayı bilmeyen balıktan da tuhaf
Ve bu dünyada, bu zulüm senin sayende
Ve açsak, yorgunsak, alkan içindeysek eğer
Ve hâlâ şarabımızı vermek için üzüm gibi eziliyorsak
Kabahatın senin
Demeye dilim varmıyor ama
Kabahatın çoğu senin kardeşim.

NÂZIM HİKMET

İstanbul Yüksek Tahsil Gençlik Derneği'nin son hâdiseler münasebetiyle yayınladığı beyannameyi aynen veriyoruz:

19.4.1950 günü toplanan Derneğimiz Yönetim Kurulu, son günlerde memleket efkârını meşgul eden Nâzım Hikmetin affı meselesi hakkında ve Mareşal Fevzi Çakmak'ın ölümü dolayısiyle yapılan irtica gösterileri karşısında bir çok talebe teşekkülleri tarafından yayınlanan beyannamelerin olayları objektif olarak aksettirmediğini kaydeder. Millî Türk Talebe Birliği Edebiyat Fakültesi Derneğinin gençlik, aydınlarımız ve derneğimiz hakkında kullandığı küstahça lisanı takbih eder. Bu meselelerdeki görüşlerini halk oyu önünde açıklamayı vazife bilir.

1 — Nâzım Hikmet'in mahkûmiyetinin kanuna uygunsuzluğu memleketimizde ve bütün dünyada açıkça bilinmektedir. Nâzım Hikmet'in kurtarılması için imza toplayan ve imza atan talebelere «Kandırılmış» diyenler bizzat mürteci unsurlar veya bunlar tarafından kandırılmış zavallılardır. Aydın gençliği bu hareketinden dolayı tebrik eder ve bu iğrenç isnattan tenzih ederiz.

2 — Adaletle beraber olan aydınlarımızın gaflet ve şaşkınlık halinde olduğunu iddia edenler adaletten hoşlanmayan, hürriyet ve demokrasi yolunda kendilerine düşen ödevi anlayamayacak kadar gaflet ve şaşkınlık içinde bulunanlardır. Derneğimiz ileri fikir ve hareketleri destekleyen aydınlarımıza sevgilerini sunar.

3 — Gençliğin gerçek menfaatlerini temsil etmek şerefi, nizamnamesinde Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Beyanamesini benimseyen (Her türlü geri fikir ve hareketlere karşı savaşan) derneğimize aittir. Bu sebeple derneğimiz, gayelerinin Millî Türk Talebe Birliği Edebiyat Fakültesi Derneği idarecilerinin düşünce ve gayeleriyle (taban tabana zıt) oluşu ile iftihar eder.

4 — Mareşal'in ölümünden faydalanılarak yapılan irtica hareketleriyle yalnız hür ve inkilâpçı gençliğin ilgisi yoktur. Gerek Millî Türk Talebe Birliğinin, gerek İstanbul Üniversitesi Talebe Birliğinin bu hareketlerle ilgileri olmadığı yolundaki beyannameleri zevahiri kurtarma gayretkeşliğidir. Derneğimiz şimdiye kadar hiçbir ileri hareketi desteklemeyen mezkûr teşekküllerin bu hareketin sorumluluğunda payları olduğunu halk oyuna ilân eder.

Genel Sekreter
V. ÖZGÜNER

DÜZELTME:

Geçen sayımızda ölümünü teessürle bildirdiğimiz büyük antifaşist Alman romancısı Heinrich Mann'ın şaheserinden bahsederken adını yanlışlıkla «Mevzu» olarak kaydetmiştik. Özür diler ve bu şaheserin hakiki adının Der Untertan = Tab'a olduğunu belirtiriz.

Dünya milletleri

20 Nisan Dünya barışı için önemli bir tarihtir

20 nisan tarihi, barış taraftarı olan dünya halkları için hayatî önemi haiz bir tarihtir. Çünkü 20 nisan 1949 da barışa susamış olan dünya halkları binlerce temsilcileri vasıtasiyle Pariste ilk olarak «Dünya Barış Taraftarları Kongresi»ni topladılar ve metnini geçen sayımızda verdiğimiz meşhur beyannameyi kaleme aldılar. O tarihten buyana tam bir yıl gibi kısa bir zaman geçmiş olmasına rağmen Barış uğrunda savaş o-lanca hıziyle devam etti. Halkların barışı kurmak için giriştikleri mücadeleye yer yüzünün bütün iyi niyetli insanları; milyonlarca işçi, milyonlar ve milyarlarca kadın ve genç aktif olarak katıldılar. Son olarak «Dünya Barış Taraftarları Daimî Komitesinin Stokholm'de — atom bombasının harb silâhı olarak kullanılmasının katî olarak yasak edilmesine dair — kaleme aldıkları 2 çağrının altına imzalarını atmaları için bütün dünya milletlerine baş vuruldu. Bu imza kampanyası şimdiye kadar görülmemiş bir hızla ve verimlilikle devam etmektedir.

İtalyada 60 muhtelif taşra Belediyesi çevrelerinde kitle halinde imzalamalar devam ediyor.

Batı Almanyada imza kampanyası işçiler, san'atkârlar ve muhtelif meslek sahipleri arasında gittikçe genişlemektedir. Bulgaristanda durum aynıdır.

Brezilyada Stokholm çağrısının altına imza koyanlar boyuna artmaktadır.

Fransada Roen Ville şehrinde atom silâhlarının yasak edilmesine dair olan Dünya Barış Taraftarları Daimî Komitesinin çağrısına şehrin hemen bütün sakinleri imzalarını koymuşlardır. Meselâ bu şehirdeki 154 apartmandan 151 i ve 30 daireli büyük bir apartmandan evde bulunan 25 dairedeki insanlar çağrıyı imzalamışlardır.

Stutgart'da memurlar, işletme mensupları, işçiler, teknisyenler, mühendisler Stokholm çağrılarını imza etmişlerdir.

Helsinkide toplanan Dünya Demokrat Kadınları Federasyonu toplantılarına 20 nisanda son vermiş ve İzlanda ve Hindistan Demokrat Kadınlar Birliği bu toplantıda federasyona dahil olmuşlardır. Toplantının bitiminde Dünya Demokrat Kadınları Federasyonu, Dünya Barış Taraftarları Komitesinin Stokholmde karar altına aldığı ve mecmuamızın ilk sayısında yayınladığımız iki çağrı için imza toplama kampanyasına katılmayı karar altına almışlardır.

Dünya Demokrat Kadınlar Federasyonu halen 60 ülkenin demokrat kadınlarını temsil etmektedir.

Dünya Demokrat Gençlik Federasyonu da son kongresinde atom silâhlarının yasak edilmesine dair olan Dünya Barış Taraftarları Stokholm çağrılarına imza toplamayı kararlaştırdıklarını bildirmiştir.

Kanadada son günlerde Kanada Barış Taraftarları Birliği büyük bir gösteri yapmıştır. Vinnipek Şehri caddelerinde Stokholm Barış Taraftarları Komitesinin atom silâhının yasak edilmesine dair olan çağrıları için imza toplama faaliyeti bütün hızıyla devam etmiştir.

Lübnan'da Barış Taraftarları, köylüler, memur ve aydınlar arasında geniş ölçüde imza toplamaktadırlar. Lübnan parlâmentosuna Lübnan Barış Taraftarları Birliği 4000 imzalı bir mektup göndermiş ve Stokholm çağrısının tahakkukunu istemiştir.

Birleşik Amerikada: Kadınlar Birliği âzaları büyük sayıda imza toplıyarak atom silâhının yasak edilmesi için Amerikan kongresine baş vurmuşlardır.

Kenterböri baş piskopozu Hewerite Gohnson Sidney'de büyük bir amele kitlesine yaptığı konuşmada Dünya Barış Taraftarları Kongresini desteklemelerini ve Avustralya'nın Atom silâhının yasak edilmesi kampanyasında aktif bir rol oynamasını söylemiştir.

Dünya Gençlik Federasyonunun son çağrısı Fransada büyük bri alâkayla karşılanmıştır. Fransız genç erkek ve kızları köy köy dolaşıp, tren yollarında, istasyonlarda durup Dünya Gençlik Federasyonunun desteklediği Dünya Barış Taraftarları Daimî Komitesinin Stokholm toplantısında kaleme aldığı atom silâhının yasak edilmesine dair çağrıların altına imza toplamaktadırlar.

Dünya Barış Kong

Dünya Barış Kongresi, aşağıdaki üyelerden müteşekkil bir Daimî Komite seçmiştir:

FRANSA: Frederic Joliot - Curie (Atom Enerjisi Fransa Yüksek Komiseri) Prof. Irene Joliot - Curie (Nobel mükâfatı almıştır), Louis Aragon (yazar), Mme. Eugenie Cotton (Milletlerarası Demokrat Kadınlar Federasyonu Başkanı), Guy de Boysson (Dünya Demokrat Gençlik Federasyonu Başkanı), Pablo Picasso (artist), Louis Saillant (Dünya Sendikalar Federasyonu genel sekreteri), Rahip Jean Boulier, Laurent Casanova (Milletvekili), Yves Farge (eski bir Bakan), Jean Laffitte (Yazar), Alain Le Leap (Genel İş Konfederasyonu genel sekreteri), Marie - Claude, Vaillant - Coutier (Milletlerarası Demokrat Kadınlar Federasyonu Genel sekreteri), Emmanuel d'Astier de La Vigerie (Milletvekili), Françoise Leclercq (Fransız Kadınlar Birliği Sekreteri), Allen Maden İşçisi) Fernando Clavo (Köylü).

BİRLEŞİK DEVLETLER: O. John Rogge (Avukat), Prof. W. Du Bois (Tarihçi), Albert Kahn (Gazeteci), Rahip A. W. Moulton, Paul Robeson (şarkıcı), Howard Fast (yazar), Donald Henderson (Trade union lideri), Dr. Gene Weltfich (Colombia Üniversitesi profesörü);

BÜYÜK BRİTANYA: Prof. J. D. Bernal, M. P.; D. N. Pritt (Avukat), J. G. Crowther (Yazar), Dr. Hevlett Johnson (Canterbury Başpiskoposu), R. Berch (İşçi), Marie Pritt, K. Zilliacus, M. P., Nora Wooster (Fizikçi), Mrs. E. Allen, John Wood (maden işçisi), J. Plattd - Mills, M. P.;

S. S. C. B. : Alexander Fadeyev (yazar), Alexander Korneichuk (yazar), Wanda Wassilewska (muharrir), İlya Erenburg (yazar), Zinaida Gagarina (Sovyet Kadınları Anti-faşist Komitesi üyesi), Lyubov Kosmodemyanskaya (Öğretmen), Alewei Maresyev (pilot), Pavel Shelakhin (Maden İşçileri Trade unionu Merkez Komitesi sekreteri), Metropoliten Nikolai.

ÇİN: Prof. Kuo Mo-Jo (Tarihçi), Prof. Ma Ying-chu (İktisatçı), Lu Ningyi (Çin İşçiler Birliği Başkan Yardımcısı), Emi Hsiao (Şair);

İTALYA: Pietro Nenni (Milletvekili), Einaudi (yazar), Prof. Ambrogio Donini, Renato Guttuso (ressam), Titto Ruffo (Şarkıcı), Fernando Santi (İtalya Genel İşçi Konfederasyonu sekreteri), Giulio Cerreti (İtalya Kooperatifler Birliği Başkanı), Maria - Maddalena Rossi (İtalyan Kadınlar Birliği Başkanı), Emilio Sereni (Senatör), Guido Miglioli (Ziraatçiler Birliği Başkanı), Adda Alessandrini (Hiristiyan Barış Hareketi), Dr. Amedeo (Güney Demokrat Cephesi Sekreteri), Mme. Pisano (Köylü).

AFRİKA: Gabriel d'Arboussier (Afrika Demokrat Birliği Genel sekreteri), Guy Abbas (Dakar Trade union Federasyonu Genel sekreteri).

ARNAVUTLUK: Manol Konomi (İlimler Enstitüsü Başkanı).

CEZAİR: Abder - Khaman Buchama (Mimar).

ALMANYA: Otto Nuschke (Almanya Halk Meclisi B[illegible] kanı), Alexander Abusch (Yazar), Fritz Basel (Saar [illegible] mentosu üyesi), Heinrich Fink (Dok işçisi), Anna [illegible] (Muharrir).

ARJANTİN: Dr. Julio L. Peluffo, Gerard[illegible]

Batı Almanyada Auhen şehrinde Barış Taraftarları Komitesi kurulmuştur. Amerikan işgâl bölgesindeki Reitinger, Manheim ve Nurenberg'de Ba- rış Taraftarla[illegible] panyası har[illegible] mektedir.

Bütün ü[illegible] nisven ve [illegible]

Barışı Savunuyor!

·esi Daimi Komitesi

AVUSTURALYA: Noel Counihal (Ressam);
BELÇİKA: Brunfaut (Belçika Kadınlar Birliği Sekreteri)
BREZİLYA: Jorge Amado (yazar), H. Prado, Prof. Paulo Fonseca;
BULGARİSTAN: Prof. Ludmil Stoyanov;
KANADA: James Endicott (Yazar);
ŞİLİ: Pablo Neruda (Şair).
KORE: Han Ser Ya (Yazar), Pak Den Ai;
KÜBA: Juan Marinello (yazar);
DANİMARKA: Martin Anderson Nexö (yazar), Edvard Heinberg (Mimar), A. Olsen;
İSPANYA: Jose Giral (Sabık Başbakan), Manuel Sanchez Argas (Mimar),
FİNLANDİYA: Vaino Meltti (Vali).
YUNANİSTAN: M. Axioti (Muharrir);
GUATEMALA: Jose - Manuel Fortuny (Gazeteci)
MACARİSTAN: Erdei, György Lukacs (Yazar);
HOLLANDA: Ric Lips Odinot, Marcus Bakker (Hollanda Genel Gençlik Birlikleri başkanı);
HİNDİSTAN: Shelvankar;
ENDONEZYA: Dr. Pratomo (Gazeteci);
IRAK: Dr. Joseph Mastane;
İRAN: Iscanderi (Sabık Bakan);
İRLANDA: Hilda Verlin;
LÜBNAN: Antoine Tabet (Mimar), Mustafa el-Ariss (Lübnan İşçiler ve Müstahdemler Trade Union Federasyonu başkanı).
LUKSENBURG: Prof. Edmond Reuter;
MADAGASKAR: Razakarivoni (Ekonomik konsey üyesi)
MEKSİKA: General Cardenas, Lombardo Toledano (Lâtin Amerika İş Konfederasyonu başkanı);
MOGOLİSTAN HALK CUMHURİYETİ: Zhargal Salkham (İlim Komitesi üyesi);
NORVEÇ: Prof. Mimi Sverdrup - Lunden, Peder Vestad (Trade Union başkanı);
POLONYA: Jerfy Borejsa (Polonya Barış Taraftarları Komitesi Genel sekreteri), Tadeusz Cwik (Trade Unionlar Merkez Komitesi genel sekreteri), Irena Sztachelska (Polonya Kadınlar Birliği Başkanı), Prof. Dembowski:
ROMANYA: Mihail Şadoveanu (yazar), Prof Florica Mezincescu, C. Lepadatu (demiryolu işçisi);
İSVEÇ: Dr. Nils Silfverskiöld;
İSVİÇRE: Prof. Andre Bonnard;
ÇEKOSLOVAKYA: Jan Mukarovsky (Charles Universitesi rektörü), A. Hodinevâ Spurnâ (Millet Meclisi Başkan yardımcısı), Russik (Maden işçisi);
TRANSVAL: D. Bückle (Trade union başkanı),
TRİESTE: Atto Braun (Mühendis);
TUNUS: Nuri Boudali (Trade Union başkanı);
URUGUAY: Julia Arevalo (Senatör);
VENEZUELLA: Miguel Otero Silva (Gazeteci);
VİET-NAM: Pam Ui Tong (Şair);
YUGOSLAVYA: Prof. Josip Vidmar.
..İLLETLERARASI TALEBE BİRLİĞİ: Josef Grohman;
..LLETLERARASI GAETECİLER BİRLİĞİ: Jiri Hro-
...
..E'den: Hiç kimse yok.

...r. İngiliz işgâl ... komiteleri ... telif şehir- ...n Kenterböri baş piskopozu ve Dünya Barış Taraftarları Daimî Komitesi İngiliz üyesi H. Gohson son söylediği bir nutukta: «Harbi koparmak isteyenler; biz Barış Taraftarları bir milyon imzayla karşılarına çıktığımız zaman titreyecekler, 10 milyon imzayla çıkarsak şaşkına dönecek, 100 milyonla çıktığımız takdirde bozguna uğrayacaklardır» demiştir.

Fransada:

Milletler arası Sanat ve Barış sergis 15 nisanda Lyon'da açılıyor. Barış yolunda yürüyen bütün sanatkârlar eserleriyle bu sergiye iştirâk etmektedirler.

Terakkiperver partinin kongresinde alınan kararlar

Terakkiperver Parti Şikagoda yaptığı kongreden barışı temin etmek için şu kararları almıştır:

1 — Terakkiperver partinin bütün üyelerini vazifeye dâvet ediyoruz. Cumhurbaşkanına, Dışişleri Bakanı Acheson'a, Senato Dışişleri Komisyonu Başkanı Conally'e, kendi bölgenizdeki senator ve mebuslara, hidrojen ve atom bombalarının kanun dışı edilmesi ve Rusya ile barış müzakerelerine girişilmesi hususunda mektuplar yazınız.

2 — Kitle halinde imha eden silâhlarla beraber hidrojen bombasının da yasak edilmesini isteyen diğer bütün mahalli teşkilâtlarla işbirliği yapılmalıdır.

3 — Bu teşekküllerle birlikte, bugünkü programın tehlikelerini gösteren ve bir barış programı tatbik edilmesini isteyen konferanslar, toplantılar tertip etmek, istidalar hazırlamak her parti teşkilâtının vazifesidir.

4 — Bu gaye uğrunda çalışmak isteyen dinî teşekküllerle, zenci gençliğiyle, kadınlar birliğiyle ve her cins barışsever halkla her yerde işbirliği yapılmalı ve bu gruplara yardım edilmelidir.

Barış mücadelesi

Harb hazırlıklarına karşı dünyanın her tarafında, geniş bir sulh mücadelesine girişilmiştir. Paris'de, Londra'da, Stokholm'de ve diğer memleketlerde toplanan sulh kongrelerine milyonlarla insan iştirak etmiş, mümessillerini göndermiştir. Bu kongrelerde istenen şeyler şunlardır:

1 — Atlantik paktının feshi, Birleşmiş Milletler ve dört büyükler anlaşmasına dönmek.

2 — Amerika'nın anlaşmalar hilâfına Avrupa ve Asya'da tuttuğu askerlerin memleketlerine dönmesi; Amerika'nın dünya hâkimiyetine, Marşal Plânına, harb hazırlıklarına nihayet vermek.

3 — Müstemlekelerde harbeden milletlerin askerlerini geri çekmesi, Malaya'dan, Afrika'dan, Orta şarktan, Endonezyadan, Vietnam'dan çekilip bu milletlerin müstakil bir surette kendi kendilerini idare etmelerine, hür ve müdaheleden berî yaşamalarına imkân vermek; emperyalizme son vermek.

4 — Harb hazırlıklarına sarfedilen paralarla, halkın geçim kabiliyetlerini yükseltmek, iktisadî kalkınmasına imkân bırakmak.

Barış kuvvetleri

Bugün barış kuvvetleri 1939 da olduğundan çok daha kuvvetlidir. Bütün demokratik milletlerin mümessillerini, tecavüzî harpten nefret eden bütün barışsever insanları birleştiren barış konferansları ile barış mücadelesini organize etmişlerdir.

Paris ve Prag konferanslarında nisan 1949 da 72 milleti temsil eden 600 mümessil bulunmuş «Harpçileri barışa mecbur etmek» formülünü ortaya atmışlardır. Bu kongrelere 80 milyon âzası olan Dünya Kadınlar Konfederasyonu, 60 milyon âzası olan Dünya Gençler Birliği mümessiller gönderdiği gibi, bütün dünya sendikaları, ve işçi mümessilleri iştirak etmişlerdir. Dünyayı üçüncü bir dünya harbinden kurtarmak için girişilmiş olan bu barış mücadelesi, insanlığın muazzam bir felâketten, görülmemiş bir yıkılıştan kurtarmak gibi bir gaye güttüğü için barış taraftarları her gün bir az daha artmakta ve bu artış harp kışkırtıcılarının plânlarını suya düşürmektedir. İnsanlığın kurtuluşu da ancak buna bağlıdır.

C.H. P. Ektiğini biçiyor

İRTİCAI KÖRÜKLEYENLER

Epeyce uzun bir zamandanberi memleketimizde, iktidarın siyasî entrikalarına âlet olan, kuruluş ve gidişatı tepeden tırnağa faşist bir takım teşekküller etrafı kasıp kavuruyor.

Hitler barbarlığını iş edinen bu tahrikçi, aksi inkılâpçı, demokrasi düşmanı unsurlar, isteri nöbetine tutulmuş gibi zaman zaman yaptıkları kanunsuz taşkınlık krizlerinden ötürü müsamaha, hattâ teşvik görmekte ve iktidardaki siyanet melekleri tarafından korunmaktadır.

Kendilerine sahte Atatürkçü süsü veren bu unsurlar, Meclis binasında avaz avaz arapça ezan okunmasına, Ticanî tarikatının hortlamasına ve mahkeme salonlarında irtica gösterileri yapmasına; bir yandan paralı öğretim bütçe darlığı mülâhazasıyle orta tahsile de teşmil edilirken öte taraftan din'in resmî tedrisat kadrosuna alınmasına ve İlâhiyat fakültesi açılmasına karşı neden susuyor?

Her defasında yukardan aldıkları emre göre hareket etmeye ve kendilerine müsaade edilen sınır içinde taşkınlıklar yapmaya alışık olan bu kukla unsurlar, her türlü içtima ve mitingin kanunen yasak olduğu devirlerde, İktidarca lüzum görülen ahval ve şeraitte sokak gösterileri ve önceden programı malûm taşkınlıklar yapagelmiştir.

Bunun en kaba ve unutulmaz örneğini 4 aralıkta yapılan fikir ve kültür suikast'ında görüyoruz. 31 Mart kafalı 4 aralık failleri, C. H. P. müfritlerinin elinde bir kara maşa olarak iş görmüşler ve resmî müzaheret ve yardımla demokrat gazetelerin matbaalarına saldırıp makinalarını kırmışlar; kitap, mecmua ve gazetelerini parça parça etmişlerdir. Fikirle susturmaktan âciz oldukları kimseleri hemen casuslukla lekeleyip, ellerindeki neşir vasıtalarını imha ederek onları susturmağa çalışmak, bu memlekette maalesef bu hâdiseden sonra âdeta teamül haline gelmiştir.

Esasen bundan evvel Ankarada yapılırken bir arızaya uğrayan Turancı gösterilerde, rektörün döğülmesi rezaletinde, demokrat hocalara karşı yalancı şahitliklerde, Hasan Ali'nin şahsında Köy Enstitülerine inidrilen yıkıcı darbelerde, İngiltere hesabına yapılan Kıbrıs mitinginde hep bu tahrikçi, aksi inkılâpçı, iftıracı, inhisarcı unsurların parmağı vardır.

Ancak, Cemiyetler kanununda yapılan son değişikliklerden sonra siyasî ve gayri siyasî cemiyetler kurabilme imkânı elde edilmiş, fakat bu kere de C. H. P. yeniden dolu dizgin faaliyete geçerek ve kanunu çiğneme imtiyazına güvenerek kendisine bağlı kukla sendikaları, talebe ve gençlik teşekküllerini kurmuştur.

C. H. P. kendisine yâr olur mülâhazasiyle irticaın da hortlamasına yardım etmiş, fakat evdeki hesap çarşıya pek uymamış ve Mareşal'in cenaze töreninde vukua gelen hâdiseler malûm unsurların gemi azıya aldığını, efendilerine karşı irticayla ağız ağıza vererek kafa tuttuğunu göstermiştir. Sıkılmadan hâlâ Atatürk'ün adını ağızlarına alan bu tekbirci, selâvatçı, mürteci, yaygaracı, faşistlikle öğünen unsurlar taşkınlığın hedefini efendilerine çevirince Halk Partisi bir an şaşalamış; bilâhare hemen kendine gelerek dizginleri tekrar eline almış ve kukla teşekküllerin idarecilerine hâdisedeki taşkınlıklarla, irticaın sokak gösterileriyle hiç bir ilgileri olmadığı yolunda yalan tavzihler neşrettirmiştir. Halbuki bugün herkes, Mareşal'in cenaze töreni vesile ittihaz edilerek evvelden tertiplenmiş bir irtica gösterisinin başından sonuna kadar bu Turancı, mürteci unsurlar tarafından idare edildiğini ve saçlı sakallı bir alay yobazın kollarına girilerek büyük tekbirci saflar meydana getirildiğini, Faşizm'in irtica ile kol kola girip sarmaş dolaş olduğunu biliyor.

Bu kukla teşekküllerin idarecileri C. H. P. nin baskısı altında bir taraftan hâdise ile ilgileri olmadığını yayınlarken öte taraftan bu taşkınlıklarda faaliyet gösterip yakayı ele veren arkadaşlarını hapisten kurtarmak için direniyorlar.

Memleketimizin ileri aydınlarına, sanat, fikir ve yazı âlemimizin değerli kalemlerine, Nâzım'ın haksız mahkûmiyetine son verilmesi yolunda toplu müracaatlar yaptılar diye dil uzatan, onları şaşkınlık ve gafletle ithama yeltenen bu tekbirci, mürteci faşist unsurlar tehdit yumrukları savurmakta ve yeni yeni hâdiseler çıkartmıya özenmektedirler.

Şu nokta iyice biliniyor ki, C. H. P. bu unsurları sinesinde büyütmüş, irtica ile beslemiş ve arada frenleri tutmaz bir hal alınca da taşkınlıklarını başka mecralara atfetmeye çalışmıştır.

Ektiklerini biçiyorlar...

F. Saffet

Mavi gözlü Dev

(Baştarafı 4 de)

nun eserlerini yaymak için komitalar kurulmuş, toplantılar yapılmıştı. *Nâzım Hikmet* kurtarılmak lâzımdır deniyordu. Paris'te bu hususta uzun bir şiir yazmış bir fransız şairiyle tanışmıştım. Adam şiirini okudu. Ben utandım. Çok geçmeden İsviçre'de, Belçika'da, İngiltere'de hattâ Amerika'da ondan bahsedilmeğe başlandı. Sanki biz yoktuk. Yahut da türkler *Nâzım Hikmet*'in de bu toprakların evlâdı olduğunu unutmuşlardı: Bu topraklar için, bu topraklarda yaşıyan insanlar için şiirler yazdığını ve herşeyi. Beri yanda, başkaları, O'nun için bir başka *Federico Garcia Lorca* diyorlar, ve encamının *Garcia Lorca*'ya benzemesinden korkuyorlardı.

Türk'ün aklı nedense yine geç geldi: Tıpkı ata-sözünde olduğu gibi, ama yine de geldi: Nihayet ortada misline az rastlanan bir adlîhata olduğu açıklandı. Zaten nerede görülmüştür: Bir şair söylediği iki çift sözden yahut da yazdığı iki çift kitaptan dolayı bir çeyrek asra mahkûm edilsin. Eğer *Nâzım Hikmet* bizzat Hidrojen bombasını imal etseydi ve dünyayı uçurmağa kalkışsaydı, bu korkunç cezaya müstehak görülmez, Allah bilir, belki de tebcil edilirdi .28 uzun yıl mahpushane mahpushane yaşamak. Dünyayı, elma ağaçlarının yapraklarındaki damarlara kadar tahayyül edebilecek bir muhayyeleye sahip olmak ve 28 uzun yıl dört duvar arasında yaşamak!

İnkâr kabul eder mi? O, memleket ve dünya çapında bir sanatçıdır. Şiirlerini hudutlar ve kanunlar önleyemiyor. Mısraları, ter-temiz elleri ve yüzleriyle dünya ve memleket insanlarının yüreklerinde geziyorlar. Günlerden bir gün yeni bir af kanunundan, bunca azaptan sonra nihayet onun da serbest bırakılacağından haberdar olduk. Sevindik. Macera herkesçe malûm. Netice de malûm. *Nâzım Hikmet*'i aldattık. Evet! Onu 13 yıl dört duvar arasında, canı istediği zaman kapıyı çekip sokağa çıkabilme, canı istediği zaman deniz kenarına gidip gemileri seyredebilme hakkından mahrum ettikten sonra korkunç bir şekilde aldattık. Herkesten ve bizzat kendi-kendimizden, ellerimizden, *kalbimizden ve birbirimizin gözlerinden* utanmalıyız.

4.

Bu kadarla da bitmez! Utanmak ne ifade eder? Ortada bir de mes'uliyet var: 13 yıldır onun çektiği çileden büyük-küçük hepimiz sorumluyuz. Ve şu anda, herşeyin ayan-beyan meydana çıktığı şu anda ayni mes'uliyetin ağırlığını omuzlarımızda hissediyoruz. Bunun sebebi nedir? *Nâzım Hikmet* açlık grevi yapacak, *Nâzım Hikmet* açlık grevi yapıyor veya yapmadı, mühim olan bu mudur? Hayır, bence değil. Mühim olan 13 yıllık haksız çilesinden sonra milletler ve kıtalar arası bir şöhret olan *Nâzım Hikmet*'in ve bilhassa onun gibi manevî kabiliyetleri gayet sıhhatli bir adamın açlık grevi yapmağa karar verebilmesi, kendisini âdeta mecbur addetmesidir. Ayıp olan, ağır olan, kahredici olan budur. Bir ülkede sokaklarda dolaşıp kahvelerde beş vakit çene çalan hürriyet kahramanları bulunsun ve hürriyet uğruna bu kadar mihnet çekmiş bir halk çocuğu, fazlasını değil kendi hakkını elde edebilmek için; ölümle, hem de bizzat kendi ölümüyle oynasın!..

Bir zamandanberi mucizelerden konuşulmuyor. Zaten pek inanan da kalmadı. Çocukken *Nâzım Hikmet*'in kurtulması bir mucizedir diye düşünürdüm. Halbuki şimdi İnsana ve onun yaratıcı kudretine inanan bir sanatçı olarak kurtulmaması tasavvuru bile imkânsız kötü ve korkunç bir şeydir diye düşünüyorum. *Bu yalnız benim düşüncem* mi? Ne münasebet! Benden evvel, benimle birlikte daha birçok kimseler bunu söylediler, söylüyorlar. Yazdılar, yazıyorlar. İmzalar toplandı. Fikir adamları, talebler, cemiyetler imzalar verdiler. Ben de imzamı verdim. Yine burada da veriyorum. *Nâzım Hikmet*'in kurtulması bahsinde hepimize, boyumuza ve gücümüze göre mes'uliyetler düşüyor. Bu mes'uliyetlerden korkmamak, vicdanımızın ve hakikatın emrettiğini yapmak vazifesi karşısındayız. Bir adamı öldürmek acı ve feci bir şeydir. Fakat kendisini öldürmek istiyen bir adamın öl münde hazır bulunmak!.. Bütün i sanlık kendi soyunun bir lan *Nâzım Hikmet*'le, Büy *Hikmet*'le övünüp duru nun dört duvar arasın yalnız ölmesi karşı kolumuzu bağlayıp sus

ATTİL

Hikâye

Fabrika Sahibinin Oğlu

«Orhan Kemal'in hazırlamakta olduğu bir fabrika romanından»

Saçları dökülmüş iri başı ve yuvarlak göbeğiyle tombalak bir patatesi hatırlatan fabrika sahibinin oğlu, bol bol uyumak, canlı kahkahalar salıvermek, etrafını alanlara ziyafetler çekmek için dünyaya gelmiş gibidir.

Fabrikanın memurlar lokantasına girdi. Lokanta müdüriyle bir kaç garson her zamanki gibi koşuştular. Sandalyeler ikram edildi, masalar çekildi, itildi, kuvvetli güneşin vurduğu penceredeki muşamba perde indirildi.. O, yâni fabrika sahibinin oğlu, ikram edilen dört, beş sandaliyeden yalnız birisine yan geldi, dirseğini masaya dayadı, yeni tıraşlı tombul yüzünü etli avucu içine aldıktan sonra:

— Şeyy.. dedi, nebileyim ben? Bir şeyler amma, ne?

Ağız dolusu esnedi. Karşısında bekliyen lokanta müdürünün yüzüne ağır göz kapaklarının altından yorgun yorgun baktı.

— Canımın ne istediğini bil bakim! dedi.

Lokanta müdürü resmi bir gülüşten sonra ciddileşti.

— Bil, diye tekrarladı fabrika sahibinin oğlu, canımın ne istediğini bil, sana on bin lira!

Sandalyesinde doğruldu, sonra, bir kaplumbağanın kabuğunu hatırlatan sırtıyla, masaya abandı.

— Hadi.. Bilsene!

Lokanta müdürü gerdan kırdı, gözlerini kırpıştırdı, kuru yüzünü kaşıdı.. Sevmiyordu, garsonların filân önünde piyasasını düşürmekten başka bir şeye yaramıyan bu şakaları sevmiyordu amma..

Fabrika sahibinin oğluysa, bu sırada cebinden blok-notunu çıkarmıştı. Altın uçlu dolma kalemiyle çok kötü bir yazı yazdı:

«Lokanta müdürü canımın ne istediğini bildiği takdirde, kendisine on bin lira vermeyi taahhüt ediyorum!»

Kâadı uzattı:

— Al, git, düşün, gel. Canımın ne istediğini bildiğin takdirde sana on bin. Vermeyen namussuzdur!

Lokanta müdürü çaresiz, kâadı [illegible]dı, uzaklaştı.

[illegible]abrika sahibinin oğlu sandal[illegible] gene yan geldi. Gittikçe [illegible] göz kapakları nerdeyse [illegible]örtülecekti. Bu sırada, [illegible]etle vuran güneş sütu[illegible], çatallarla kaşıkları [illegible]an garsonlardan bi[illegible]. Eliyle masaya vu[illegible] Dirseklerine kadar [illegible]r yer siyahlanmış beziyle garson, geldi. Fabrika sahibinin oğlu:

— Nâpıyorsun orda? diye sordu.

Kulaklarına kadar kızaran garson:

— Çatalları, dedi, çatalları parlatıyorum efendim!

— Çatalları mı parlatıyorsun? Niye parlatıyorsun?

— Usta öyle emretti efendim!

— Demek usta emretti? Sen emir kulu musun?

Gülümsemeğe çalışan garson:

— Sâyenizde efendim.. dedi.

— Sâyemizde mi? Ben ağaç mıyım ulan?

— Estafurullah efendim..

— Sâye gölge demek, ağacın gölgesi olur, benim sayemdeyse, ben ağaç oluyorum, sen de gölgemde.. Ha?

— Estafurullah efendim, hâşâ..

— Senin tahsilin filân var mı?

— Yok efendim..

— Hiç mi?

— Var ama, az..

— Ne kadar?

— Beşi bitirdim..

— Niye gerisini getirmedin?

— Tecelli beyim..

— Nasıl tecelli. Tecelli ne demek?

— Ben esas Karadeniz'liyim.. Babam postane odacısıydı, beş kardeştik, aldığı maaş yetmiyordu..

— Peki.. Şimdi on bin liran olsa.. Nâparsın?

Garson gülmeğe çalışıyordu.

— Söyle, dedi beriki, nâpardın on binin olsa?

— ......????

— Söyle be! Hiç düşünmedin mi? Meselâ şimdi sana çıkarıp on bin lira versem.. Nâparsın?

— ......????

— Hiç fikrin yok mu be? Düşünmedin mi şimdiye kadar?

— Düşünmedim efendim..

— Çok mu mühim on bin lira?

— Çok..

— Çok mühim demek? Demek, on bin liram olsa diye hiç düşünmedin?

— ......????

— Sende iş yok, çek işinin başına hadi..

Kirli beziyle garson çekildi gitti. Fabrika sahibinin oğlu tekrar ağzını gere gere esnedikten sonra, yaşaran gözlerini tombul yumruklarının tüylü sırtıyla sildi, az sonra da horlamağa başladı.

Orhan Kemal

Mevcut İşçi Sendikaları Birlikleri

Birincisi henüz 3 yaşındadır. 16 Aralık 1946 da Recep Peker'in C. H. P. adına zorla ana rahmine düşürdüğü ve Barkın'ların, Selek'lerin, Irmak'ların kamçılı himayelerinde ciyak ciyak doğurtulan ve şimdi de Sirer'in yeşil çardaklı tahkim kampında prangalanan İstanbul Sendikalar Birliği.

İkincisini erkek bekledik kız doğdu.

Eyüpte cami duvarının dibinde daha dün kundaklandı. Vaftiz babası fındıkçı Kesler'dir. Ebesi meşhur Marşal; hani şu dokuma fabrikalarının bacalarında dumanları tütmez eden, serbest ticaret diye yerli sanayiin ensesinde boza pişiren ve Eyüplü dokuma işçisine bel kayışını son deliğine kadar sıktıran Marşal.

Birincisi Federasyona dahil, Konfederasyona şamil, Birleşik Milletlerde sözü geçer, otoriter - totaliter, Ankarada dayılı, C. H. P. de avanslıdır. İşçi grev mi istedi, o kat'iyen istemez.

50,000 lik temsil iddiası vardır, 300 Hürbilek gazetesini okutamaz. Profesörlere ve uzmanlara işçi meselelerini aydınlatıcı konferanslar tertip ettirir, 60 kişi toplıyamaz. Meclisten bir kanun mu çıktı, brova Sendikalar Birliğine, Çalışma Bakanlığı bir yerde işçi lehine Veto mu çekti, aşkolsun Birliğe.

Başkan değişmez, idare heyeti değişmez rapor değişmez, tahsisat değişmez.

Müstakil olduğunu ve tesirden azâde bulunduğunu Sirer'in şahadetiyle ispata hazırdır.

Hür Sendikalar Brliğine sorunuz.

Sen neyi istersin arkadaş? Sormıya ne hacet, nizamname sarih; işçi ile patron arasında ahenk.

Peki hür olmıyan Birlik ne istiyor?

O da ahenk.

İş Bakanlığının hikmeti vücudü?

O da ahenk.

Birinde dokumanın adı mensucat, öbüründe tekstil.

Ahenk, ahenk denilen bu nesne ne patron için geçer akçedir, ne de işçinin ücret olarak nafakasıdır.

Yüzlerle dokuma işçisinin işsizlikten sokaklara döküldüğü, sefalete yuvarlandığı, yabancı dokumaların pazarlarımıza baskınından yerli sanayicinin top attığı şu sırada işçi - patron ahenginin acı bir istihzadan başka mânası var mıdır?

Lûtfedileni alan, bağışlanana alkış tutan ahenkçilik.

Grev, ücretli hafta tatili, toplu sözleşmeler ve sigorta primlerinin tamamının işverenlerce ödenmesi bir yana, hepsinin üstünde ahenk.

C. H. P. nin vermediklerini D. P. ve M. P. verecek mi?

Böyle bir hayale hiç kapılmamalı, Köprülü Sirer'den daha eski C. H. P. li ve daha kaypak politikacıdır. Aldogan'ın kalpaklı mitingi ve çarşaflı grev'i kendinin olsun. Bize bağımsız Sendikalar ve işçinin kendi içinden fışkıracak hakikî siyasî teşkilâtlar lâzım.

H. Koç

Ben, Asya ve Avrupa insanları diye bir şey tanımam. Dünyada sadece iki çeşit insan tanırım. Namuslu, iyi insanlar ve aşağılık insanlar.

Bir yanda sabırlı, hamarat, inatçı, gözü pek olanlar, aydınlığa doğru, bilgiye, güzelliğe, insan sevgisine, beraberliğe doğru gidenler.

Öbür yanda bir yığın zalim kuvvet: Zifirî karanlık, bilgisizlik, gevşeklik, gerilik, kabalık.

Ben birinci taraftanım. İster Asya'dan, ister Avrupadan, nereden olurlarsa olsunlar, benim dostlarımdırlar, akrabalarımdırlar ve kardeşlerimdirler.

ROMAİN ROLLAND

Seçim arifesinde:

Demokrasimiz için büyük tehlike

Memleket çoğunluğunu teşkil eden işçi ve köylünün mümessili bir partinin mevcut olmaması. C. H. P. ile D. P. ileri gelenlerinin elaltından anlaşmaları ve millet karşısında muhalefet oyunu oynamaya devam etmeleridir.

Seçimlere pek az kaldı. Buna rağmen siyasî partilerimizin seçim propagandaları son derece acıklı bir manzara arz etmekte devam ediyor. C. H. P. bir yandan seçimlerde kendine yâr olur düşüncesiyle yedi başlı irtica ejderini olanca gücü ile destekliyor ve bu son kozunu elinden kaptırmamak için M. P. ile çarpışıyor. Öte taraftan Sendika birliklerini, talebe ve gençlik federasyonlarını, kadınlar birliğini, spor federasyonunu; hulâsa yarı siyasî veya gayri siyasî ne kadar akla gelen teşekkül, sendika, dernek varsa hepsini avucunun içine almış bulunuyor. Geri kalan köy ağaları, mütegallibeler, harb vurguncuları da yine C. H. P. ile D. P. arasında birrinden ötekine komşu kapısı değiştirir gibi mekik dokuyorlar. Muhalif olduğunu sadece bu basma kalıp sözle belirten D. P.; seçimlerden önce iktidarla müşterek bir koalisyon kabinesi kurmak teklifinde bulunuyor. Yine bu partinin benzerine yeryüzünde rastlanmıyacak kadar garip muhalefet lideri seçimlerde çetin mücadelelere meydan verilmemesi için iktidara yardımdan dem vuruyor. C. H. P. olsun, D. P. olsun, M. P. olsun hangi sınıfı temsil ettiğini açıklamadan; kırk ambar gibi karmakarışık ve altı üstünü tutmayan lâflarla rey avına çıkmış bulunuyorlar.

Bu üç partiden hiç birinin halka açıklayabilecek doğru dürüst bir programı da mevcut değil. Esasen cemiyetler kanunundan (sınıf esası üzerine müesses cemiyet veya siyasî parti kurulamaz) şeklindeki fıkra 1944 de kaldırılmış olmasına rağmen, Türk Ceza Kanununda hâlâ bir sınıfı öteki sınıf aleyhine tahrik suç sayılmaktadır. Bu itibarla siyasî bir partinin esasını teşkil eden sınıf mefhumu, yürürlükte bulunan kanunlarımıza göre; parti sınıf esasına göre kurulmuş ise, harekete geçtiği andan itibaren suç unsuru sayılmaktadır.

Hayat pahalılığı ve işsizlikten göz açamıyan halk kitleleri karşılarında 1944 den beri cereyan eden söz düellolarını ve aldatıcı muhalefet numaralarını göre göre kanıksamıştır. Meydanda mütemadiyen don ışıklı güreş gösterileri yapan yalancı pehlivanların foyaları defalarca meydana çıkmış ve halk da tam bir lâkaydî başlamıştır.

Görünürde emekçi halk kitlelerini temsil edebilecek ne bir parti ve ne de sayıları gülünç mikdarlara varan serbest adaylar içinde bir insan vardır.

Halk tabakaları içinden kopup gelen hakiki muhalefete karşı C. H. P. ve D. P.; dış tehlike umacısını bütün kabiliyetlerini kullanarak elbirliğiyle yaratmıya muvaffak olmuşlardır. Basın da dolu dizgin onları desteklemektedir; çünkü onların basınıdır. Dahilî meselelerimiz için ise yine aynı kaynaklar nasıl olsa mevhum bir iç tehlike bulmuşlardır.

Solluk, bu yapışık kardeşler — C. H. P. ve D. P. — için her türlü tehlikeye karşı kullanabilecekleri tam bir paratonerdir.. Gözlerine çöp kaçsa, korkulu rüya görseler, faşizm ve irtica el ele verip etrafı tozutsa bu tam sağ hareketi aksi tara mal etmektedirler.

İktidarla içeride ve dışarıda tam bir mutabakat halinde bulunduğunu ilân eden bir muhalefet lideri 1950 seçimlerinin geçmişte ve gelecekteki bütün seçimlerden çok daha önemli olacağından bahsediyor. Sadece vilâyetler arasında mekik dokuyup kilometrelerce basma kalıp, hiç bir esasa temas etmiyen ve milletin yaralarına merhem olmıyan nutuklar vermekle, köylüye başka, işçiye başka, patrona daha başka türlü lâf edip hepsinin reyini avlamıya çalışmakla muhalefet olmaz.

Bu yıl başından beri bir çok Avrupa memleketlerinde seçimler yapılmıştır. Fakat hiç bir yerde bu derecede önceden belli olan bir danışıklı döğüş görülmüş değildir. Hâlâ memleketimizde işçinin kendi malı olan bağımsız sendikaları yok denecek kadardır ve hâlâ emekçi halk kitlelerinin bir partisi yoktur. İşte seçim arifesinde memleketimizin gösterdiği siyasî manzara kısaca böyledir.

Harbı kimler istiyor ?

(Baş tarafı 3 üncü sahifede)

gazete 4 Ekim 1948 tarihli nüshasında şöyle diyor:

«Ticarî ve iktisadî yıkılış korkusu şimdi askerî yardım plânı ile tamamen önlenmiştir.»

Ticaret gazetesi de 8 Ekim nüshasında harb kampanyası hakkında şu mütalâayı ileri sürüyor:

«Harb hazırlıkları plânı sermayedarların elinde olduğu müddetçe, iktisadî bir yıkılış olacağına inanamayız.»

Millî Emniyet ve tetkik korporasyonunun ikinci reisi S. Chadvik, ticarî malî Kronik mecmuasının 10.7.1948 tarihli nüshasında:

«Amerika bu müdafaa plânını o şekilde tatbik mevkiine koydu ki, deflasyonun önüne geçti; Aynı zamanda bu plân, harb sanayii istihsalini o mertebeye çıkardı ki, silâhlı kuvvetlerimizin her tarafa yayılabilmesi için lâzım olan silâh ve malzeme harb devresinden çok daha ileriye gitti.» diyor.

Bütün bunlar, Marşal Plânının Avrupanın kara gözleri için onu kalkındırmak için ileri atılmış bir plân olmadığını gösterir. Bundan başka Amerikan kongresinden geçen «ecnebi yardım kanunu» da Amerikanın Avrupaya ne için yardım ettiğini belirtmektedir. Bu kanunu müdafaa eden raportör aynen şöyle söylüyor:

«Bu kanunun gayesi Amerikanın selâmetini, haricî siyasetini emniyet altına almaktır. Bu gaye, diğer memleketlerde Amerikanın iktisadî, malî, askerî kuvvetlerini kullanarak temin edilecektir. Bu kanun her memlekete hür müesseselerin, hususi teşebbüsün, istihsalci sermayenin, Amerikan sermayesinin serbest girmesini temin edecektir. Bu memlekette vaad edilen şartlar.. Amerikanın hâkimiyetini tanımak suretiyle meydana getirilecektir.»

Böylece; ecnebi yardım kanunu, Marşal Plânı Amerikanın dünya hâkimiyetini kurmak için ileri sürdüğü plânlardır. Bugün Amerikanın bütün Avrupada, Japonyada, Pasifikte hâkim bir mevkide olduğu, bu mevkii muhafaza için bir 3 üncü harbe hazırlandığı devlet adamları tarafından dahi gizlenmemektedir. Amerika; Avrupa, Asya ve Pasifik adalarının bir çok yerlerinde üsler kurduğu gibi; bir üçüncü dünya harbi için atom ve hidrojen bombalarına güvenerek plânını yürütmiye çalışmaktadır.

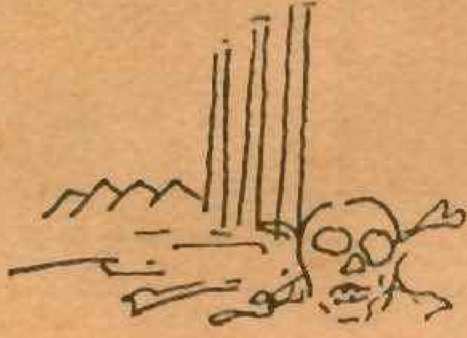
Gerek Asyada, gerek Avrupada bu Amerikan hâkimiyetine ve harb hazırlığına karşı reaksiyon başlamıştır. Fakat Amerika, İngiltere, Fransa idarecileri milletlerin harb aleyhdarlığına rağmen harb plânlarına devam ediyorlar. Bu harb Amerikan tröstleri için çok faydalıdır. Müstemlekelerde harb yapan garp emperyalistleri yalnız Marşal yardımından para almakla kalmıyacak, bu para ile tekrar Amerikadan mühimmat alacaklardır. 1948 senesinin ikinci yarısında Amerikan korporasyonlarının kârı, şimdiye kadar görülmemiş bir dereceye, - vergiler çıktıktan sonra - 20,4 milyon dolara çıktı. Bu kârlar 1947 de 18,1 milyon; 1946 da 8,1 milyon idi. Fakat 945 ile 948 arasında amele ücretleri yüzde 17,5 düştü. Birleşmiş Milletler Cemiyetinde müstemleke harplerine karşı gösterilen sükût, anlaşmanın inkârı, garb emperyalistlerinin bu menfaat birliğinin neticesidir.

Birleşmiş milletler anlaşmasını rafa koyan hâdiselerden biri de Atlantik anlaşmasıdır. 18 Mart 1948 de imzalanan Atlantik paktı Avrupa milletlerini bir üçüncü harbe hazırlayan, müdafaa namı altında bir harb anlaşmasıdır. Bütün hazırlıklar bir harbe doğrudur. Bu harbin önüne geçmek için bütün dünya milletlerinde bir uyanıklık başlamıştır. İngilterede, Fransada, Meksikada, İtalyada, Stokholmda 1948 denberi toplanmakta olan Barış kongreleri, yapılan barış kampanyaları ve nümayişleri insanlığı bu müthiş, bu muazzam felâketten kurtarmak esasına dayanmaktadır.

Harbi hazırlayanlar kim olursa olsun, ileri düşünceli, barışçı ve millî istiklâllerini seven insanların bu harb hazırlıklarına karşı yalnız ferdî bir müdafaa insiyakı değil, tarihî bir mesuliyetleri vardır. Harbin mesuliyeti yalnız harbi hazırlayanlara ait değildir. Harbi önlemek hususunda ihmal ve müsamaha gösterenler de bu mesuliyeti beraber omuzlarında taşımaktadırlar. Üçüncü bir harpten fayda bekliyenlerin adedi ne kadar az olursa olsun, bundan kimler istifade ederse etsin, muhakkak olan bir
vardır ki, günlük hayatını k
mak için çırpınan, yüz mil
milyarları dolduran ı
seriyeti bugün yalnız
ları yüzünden sıkın
mıyacaklar, yalnız
nız barışı değil, h
kaybedeceklerdir,

Hayat pahalılığı ve Verem

(İstanbul geçinme indeksi; İstanbul Ticaret Odasının bu hususta neşretmekte olduğu asgari haddeki rakamlarına göre, hesaplanmıştır).

1914 yılı 100 addedildiğine göre:

Yiyecek ve içecek maddelerinde 1914 e göre 40 misli bir pahalılık;

Yakacak ve aydınlatma vasıtaları için ortalama 30 misli bir artış;

Giyecek eşya için yine 30 — 35 misli bir fazlalık;

Ev kiraları bakımından 15 — 16 misli bir yükseliş.

Diğer çeşitli eşyada 15 — 16 misli bir çıkış ve genel olarak hayat pahalılığında 30 misli bir artış olduğu kaydedilmiştir. Hakikatte bu nisbetler daha da korkunçdur. Zira ticaret odasının geçinme indekslerinde bilhassa kira ücretleri asla hakikate uymıyacak kadar az gösterilmekte, diğer masraflarda da kısıntılar yapılmaktadır.

Burada dikkatle belirtilmesi icap eden bir nokta da harbin en civcivli zamanı olan 1943 yılında hayat pahalılığı hangi hudutlarda ise 1950 de de aynı fahiş seviyelerde kalmış, hattâ bazı maddelerde daha da yükselmiştir.

Yeryüzünde harbın bütün felâketlerine maruz kalmış memleketlerde bile bariz bir harb sonrası ucuzluğu çoktan başladığı halde demokraside olduğu gibi hayat pahalılığı cihetinden de memleketimiz yerin- saymakta ve verem halk -alarını olanca dehşet ve -çluğu ile istilâ eylemek- -ktayı belirtecek bir malûmatı aşağı-

-eketimizde ha- -em bulunduğunu ve yılda ne kadar şahsın veremden öldüğünü kat'î olarak gösteren rakamlardan mahrumuz. Bu itibarla bazı büyük şehirlerimizde toplanan dispanser, hastahane ve senatoryum istatistiklerine dayanarak yıl geçtikçe yurdumuzda veremli sayısının korkunç farklarla artmakta olduğunu ve bu yükselişin harb sonrası devresinde bilhassa dikkati çektiğini kaydetmeliyiz.

Burada yeni tüberkuloz vakalarının seneden seneye artması ve eski verem sayılarının azalmasına mukabil ölüm nisbetlerinin yıl geçtikce yükselmesi eski veremlilerin iyileşmekten ziyade öldüklerini bize ima etmektedir.

Şimdi bir de harb geçirmiş bir memleketi, meselâ İngiltereyi ele alalım.

İngiltere ve İskoçyada verem 1850 — 1860 yıllarında milyonda 2,694 erkek ve 2854 kadın olarak tesbit olunmuştur.

1921 — 1930 da bu rakamlar 868 ve 677 ye inmiş bulunuyordu. 1939 yılına kadar kadın ve erkek her iki cinste aynı nisbette verem vak'aları görüldü. İkinci Dünya Harbi yıllarında verem İngilterede birden arttı. 1941 de azamî hadde vardı. Sonra tedricen düştü. 1946 — 47 de harbden önceki seviyeye düştü.

Bunun başlıca sebebi gıda maddelerinin harbden sonra ucuzlatılması ve miktar itibariyle arttırılması idi.

Bu neticeler akciğer veremi için böyle olduğu gibi akciğer dışı veremleri için de aynı idi.

1941 de azamî hadde yükselmiş bulunan verem vak'aları müteakip yıllarda evvelâ azar azar eksilmiye başladı. Fakat halkın gıdalanması tamamen eski vaziyeti bulunca verem vak'aları da harbden önceki seviyeye düşüverdi.

1943	de	İstanbulda	akciğer	vereminden	2105	kişi	ölmüştür.
1944	»	»	»	»	1972	»	»
1945	»	»	»	»	2152	»	»
1946	»	»	»	»	2192	»	»
1947	»	»	»	»	2211	»	»

1937	de	3	dispanserde	950	yeni	verem,	5928	eski	verem
1938	»	»	»	918	»	»	7309	»	»
1939	»	»	»	1122	»	»	9397	»	»
1940	»	»	»	890	»	»	7410	»	»
1941	»	»	»	942	»	»	7581	»	»
1942	»	»	»	916	»	»	7094	»	»
1943	»	»	»	979	»	»	6072	»	»
1944	»	»	»	1056	»	»	5239	»	»
1945	»	5	»	1834	»	»	3303	»	»
1946	»	6	»	2206	»	»	4029	»	»
1947	»	8	»	3358	»	»	3527	»	»
1948	»	»	»	3131	»	»	3093	»	»

Yazıya esas olan rakam ve nisbetler İstatistik Yıllığı cilt 17, No: 303 den ve British Medical Journal 22-X-1949 den alınmıştır.

İrtica ve mânası

(Baş yazıdan devam)

kendini gösteren asıl irticaı maskelemeğe yaramasıdır.

Belli devirlerin sosyal zaruret ve ihtiyaçlarının doğurduğu dinler, tarihin bazı devirlerindeki müsbet rolleri bir tarafa bırakılırsa, daima ve her yerde irticaın desteği ve âleti olmuşlardır. Bugün dünyanın her yerinde ayni rolü oynuyor. Başta Papalık olmak üzere bütün din müesseseleri her yerde irticaın ümidi ve dayanağı sayılıyor. Bu müesseselerden bizde de ileri bir hareket beklenemez. Yalnız, unutmamak lâzım ki, din daima irticaın âletidir, fakat kendisi değildir. Dinî taassupla mücadele, dayandığı sosyal köklerin yok edilmesi hedefini güden asıl hareketin dışında başarı sağlıyamaz, bu hareketle bağlı olmaksızın faydalı bir sonuç vermez. Bir çok aydınlarımız bu hakikati nedense anlamamazlıktan geliyor.

Din taassubunun sosyal ve manevî kökleri ihtimamla beslenirken tesirleri tamamiyle şekilde kalan bazı yasaklarla irticayla mücadele eder görünmenin, yaygâra koparmanın gayesi ancak irticadan nefret eden halkımızı avutmak olabilir. Ayni bünyenin birbirine zıt iki hüviyetinden biri mutlaka sahtedir. Burada sahte hüviyet sırıtıyor.

BARIŞ

BARIŞ

15 Günlük Politika - Fikik - Sanat Dergisi

BARIŞ

Sahibi ve neşriyatı fiilen idare eden: *Rifat PELVAN*

Abone şartları: Yıllığı 500 Altı aylığı 250 kuruş.

İdare yeri: Ankara Caddesi İzzettin Han No: 49

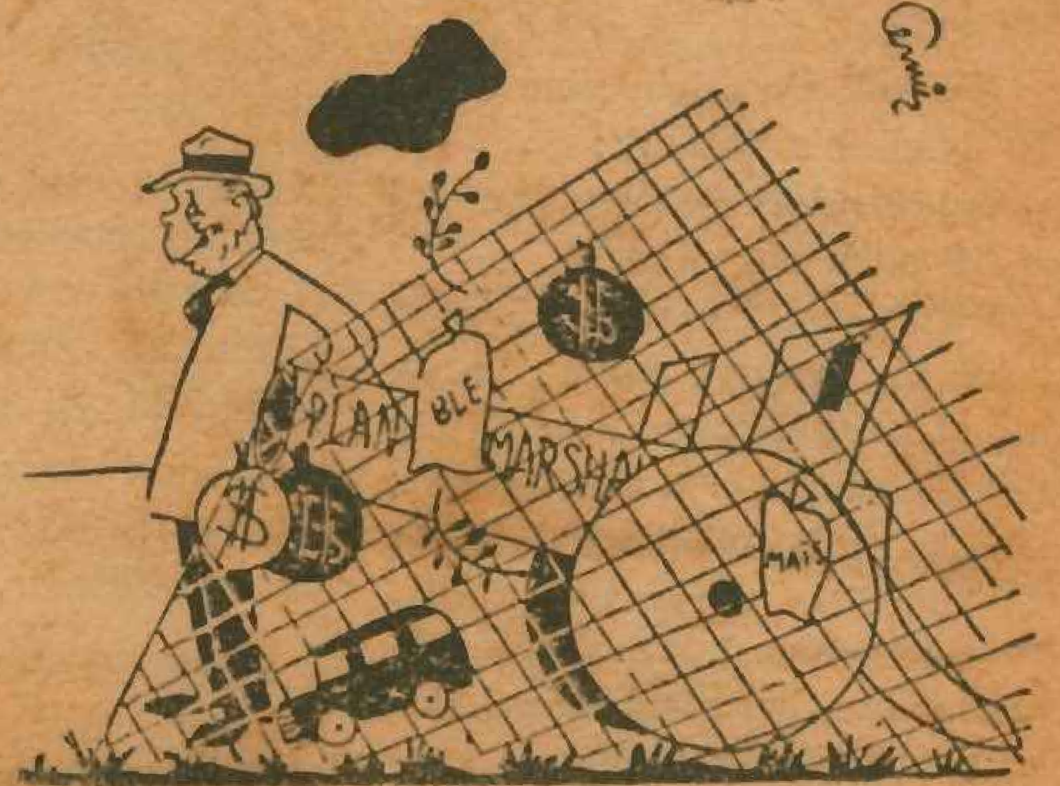
Posta kutusu: 54 — Aksaray

Basıldığı yer: Alişan Dobra Matbaası

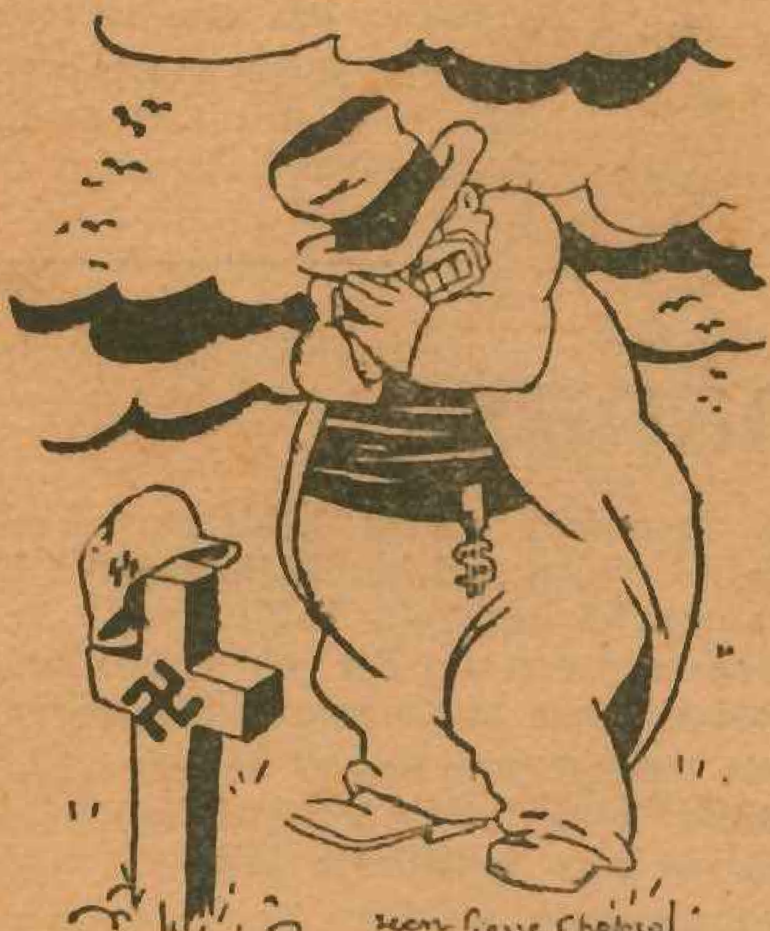
Dünya Karikatürleri

Diplomatik Valiz

Kamuflaj

— « Pardon !... » (d'après H. Daumier)

Bereketli Marşal yağmurları

Çevirme